

24. sunnuntai helluntaista 3.11.2013

Tainionkosken kirkon ja kirkkokuoron 80-vuotisjuhlamessu

Saarna Antti Nironen

Matt. 22: 15-22

Fariseukset menivät neuvottelemaan keskenään, miten saisivat Jeesuksen sanoistaan ansaan. He lähettivät hänen luokseen opetuslapsiaan yhdessä Herodeksen kannattajien kanssa. Nämä sanoivat: ”Opettaja, me tiedämme, että sinä puhut totta ja opetat Jumalan tietä totuuden mukaisesti. Sinä olet ihmisistä riippumaton etkä tee eroa heidän välillään. Sano siis meille, mitä mieltä olet: onko oikein maksaa keisarille veroa vai ei?” Mutta Jeesus huomasi heidän kieroutensa ja sanoi: ”Te teeskentelijät! Miksi te yritätte saada minut ansaan? Näyttäkää sitä rahaa, jolla maksatte veronne.” He ottivat esiin denaarin. Jeesus kysyi heiltä: ”Kenen kuva ja nimi siinä on?” ”Keisarin”, he vastasivat. Silloin Jeesus sanoi heille: ”Antakaa siis keisarille mikä keisarille kuuluu ja Jumalalle mikä Jumalalle kuuluu.” Kuullessaan tämän he hämmästyivät. He jättivät Jeesuksen rauhaan ja lähtivät pois.

Tämän sunnuntain evankeliumin tekstissä on sattumalta hyvinkin ajankohtainen aihe. Fariseusten esille nostama aihe, veronmaksaminen, on ollut meillä viime päivinä otsikoissa, sillä perjantaina julkistettiin edellisvuoden verotiedot. Nyt on voitu vertailla, kuinka paljon kukakin kirjailija ja tv-juontaja, yritysjohtaja tai IT-miljonääri on maksanut veroja Suomeen armonvuonna 2012.

Erilaisten julkkisten verotiedoilla on voitu täyttää paljon palstamillimetrejä ja toimittajat ovat käyttäneet kaiken luovuutensa yrittäessään keksiä houkuttelevia otsikoita ja kiinnostavia näkökulmia. Nähtävästi aika montaa meistä kiinnostaa kuinka paljon toiset tienaaavat. Verotietojen julkaisuun liittyen on myös puhuttu tirkistelystä ja tarpeesta suojella enemmän ihmisten yksityisyyttä. Jotkut ovat huolissaan siitä, onko tulojen julkistamisesta enemmän haittaa kuin hyötyä, synnyttävätkö ne vain kateutta ja pahaa mieltä, eripuraa ja jännitteitä. Monen onkin vaikea osata iloita toisen onnistumisista, tai ymmärtää ettei talous ole aina nolla summa peliä. Aina toisen menestys ei ole muilta pois, vaikka joskus toki onkin.

Toisaalta verotietojen julkistaminen tarjoaa myös erinomaisen tilaisuuden säännöllisesti seurata yhteiskuntamme kehitystä ja keskustella siitä, ovatko tuloerot hyvä- ja huonotuloisten välillä kohtuullisia tai mihin suuntaan verotusta tulisi kehittää. Aina välillä meidän kirkollakin on sanottavaa näihinkin yhteiskunnallisiin aiheisiin liittyen. Sen ei pitäisi herättää ihmettelyä, sillä se nousee suoraan esimerkiksi Vanhan testamentin profeettojen sanomasta.

Profeetat usein ripittivät Israelin kansaa ja sen johtajia erilaisista synneistä ja monet niistä koskivat yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Profeetta Aamos varoittaa sortamasta vähävaraisia ja riistämistä köyhiä. Jeremias muistutti, että työstä on maksettava siitä kuuluva palkka. Läpi koko Vanhan testamentin kuuluu vahvana Jumalan käsky pitää heikommassa asemassa olevista huolta. Maallista rikkautta ei tarvitse pitää vääränä, jos sitä ei ole vääryydellä hankittu. Mutta rikkaus tuo mukanaan vastuun jakaa omista lahjoistaan niille, joilla on vähän tai ei mitään.

Jokainen hyvä- ja huonompituloinenkin Suomessa tekee jo jossain määrin oman osansa ihan vain maksamalla veronsa. Verotulojen avulla voidaan ylläpitää sosiaaliturvaa ja kattaa terveystienot, eli auttaa köyhiä ja sairaita. Mutta niin kuin presidentti Niinistö sanoi, jos oikein muistan niin puhuttaessa vanhusten yksinäisyydestä, kaikkia ongelmia ei voida rahalla ratkaista. On monia ongelmia, jotka eivät korjaudu millään määrällä verovaroja. Vastuamme lähimmäisistä ei siis lopu siihen, että olemme kuuliaisesti maksaneet veromme.

Fariseusten kysymys veronmaksamisesta Rooman keisarille asetti Jeesuksen vaikeaan paikkaan. Jos Jeesus olisi selvästi asettunut veron maksamisen puolelle ja tehnyt myönnytyksen keisarin suuntaan,

kansan olisi kääntynyt häntä vastaan. Jos taas Jeesus olisi vakaasti vastustanut verojen maksamista, hänet olisi voitu tuomita kansanvillitsijänä ja kapinallisena. Suo siellä, vetelä täällä. Pitäisikö olla kuuliainen keisarille vai Jumalalle? Voiko olla kuuliainen yhtä aikaa molemmille? Tässä kohtaa Jeesus oli erään meidän aikamme kipeän kysymyksen äärellä.

Nykyään usein kuultu väite on, että uskonto ja politiikka tulisi pitää erossa toisistaan. Tämän väitteen ongelma on siinä, että siinä piilee tietty totuuden siemen, mutta toisaalta se on mahdoton ja typerä erottelu. Viisas ohje se on siksi, että uskonnon ja politiikan vääränlainen sekoittaminen on todella vaarallista. Sen voimme nähdä aina kun jokin ääriyhmä ajaa uskonnon nimissä väkivaltaisesti omia poliittisia tavoitteitaan, olivat he sitten militantteja islamisteja ja aborttiklinikoille iskuja tekeviä kristittyjä. Mutta toisaalta uskonnon ja politiikan täydellinen erottaminen toisistaan on paitsi mahdotonta, myös haitallista.

Politiikkaa ei voi täysin pitää erillään uskonnosta monestakaan syystä. Ensinnäkin politiikka, yhteisten asioiden hoitaminen, joutuu välttämättä tekemisiin uskonnon kanssa, koska vaikkapa uskonnonharjoittamista ja uskonnollisten yhteisöjen asemaa säädellään lailla. Lait voivat suojella tai rajoittaa uskonnonharjoittamista.

Politiikka ei voi olla täysin uskonnotonta myöskään siksi, että poliitikko ei voi kokonaan laittaa omaa uskonnollista vakaumustaan syrjään, oli hän kristitty tai jonkin muun uskonnon edustaja. Usko ei ole kuin takki, jonka edustaja voi jättää naulakkoon kävellessään eduskuntaan tai kaupungin valtuuston kokoukseen. Kun politiikassa ajetaan erilaisia asioita, keinoja ja tavoitteita ohjaavat mukana olevien maailmankatsomukset, käsitys hyvästä, oikeasta ja väärästä. Tämä koskee niin uskonnotonta kuin uskovaa aivan samalla tavalla. Toisen arvot nousevat uskonnollisesta vakaumuksesta ja toisen jostain muusta, mutta olisi kohtuutonta kieltää juuri uskonnollinen vakaumus jotenkin epäkelpona, joka pitää sulkea ulos julkisesta keskustelusta.

On hämmentävää huomata, miten uskonnollista vakaumusta kohdellaan eriarvoisesti. Tänä aikana kovasti painotetaan keskustelun, dialogin ja suvaitsevaisuuden tärkeyttä, mutta kun kirkko esimerkiksi piispojen suulla ottaa kantaa johonkin asiaan tavalla joka ei kaikkia miellytä, niin herkästi kuulee jälleen nämä sanat: uskontoa ja politiikkaa ei saa sekoittaa. Silloin halutaan vaientaa juuri se kaivattu keskustelu, ennen kuin se on alkanutkaan. Miksi? Koska kristillinen vakaumus ei jotain miellytä. Mutta miksi juuri uskonto olisi niin vaarallista, että se pitäisi sulkea pois julkisesta keskustelusta ja sallia vain henkilökohtaisena ja yksityisenä asiana? On väärin syrjiä uskonnollista vakaumusta ja kohdella sitä täysin eri tavalla kuin muita vakaumuksia, kuten vaikka vasemmistolaista yhteiskuntateoriaa tai vihreää ympäristö eetosta. Monikulttuurisessa ja tasa-arvoisessa Suomessa kristillisen maailmankatsomuksen tulee olla aivan yhtä hyväksyttävä lähtökohta politiikalle kuin vihervasemmistolaisuus tai ateistinen humanismi.

”Olenhan usein sanonut teille ja nyt sanon aivan itkien, että monet elävät Kristuksen ristin vihollisina.” Näin sanoo Paavali tämän päivän tekstissä. Totuus satuttaa, sen meistä jokainen on varmasti kokenut myös omalla kohdallaan. Ja tänä aikana ei saisi totuudesta puhuakaan. Monista on loukkaavaa esittää oma näkemyksensä totuutena. Tämä aika vaatii, että olisi vain erilaisia mielipiteitä, erilaisia näkökantoja, erilaisia totuuksia. Mutta kun kirkko ei taivu siihen ja pitää kiinni omasta totuudestaan, eikä suostu sitä liennyttämään ja suhteellistamaan, se herättää ärtymystä.

Kristityt ovat usein kohdanneet vastustusta, kun he ovat julistaneet Kristusta ja pitäneet kiinni Jumalan Raamatussa ilmoittamasta totuudesta. Heitä on pilkattu ja vainottu, syrjitty ja tapettukin. Toki kristittyjen asema yhteiskunnassa ja suhde esivaltaan ovat vaihdelleet paljon kirkon historian aikana. Alussa kristittyjä vainottiin Rooman valtakunnassa ja heitä esimerkiksi nimitettiin ihmiskunnan vihollisiksi. Sitten tuulet kääntyivät ja vainot helpottivat, kelkka kääntyi kokonaan ja kristinuskolle annettiin erityisasema, joka sillä säilyi pitkään. Kirkko sai kaikessa rauhassa ja esivallan mandaatilla ohjata kansaa Jumalan tahdon mukaiseen elämään. Nyt me täällä läntisessä

maailmassa olemme kuitenkin siirtymässä kohti jälki-kristillistä aikaa, ja paine kristinuskoa vastaan on kasvamassa.

Kun katsomme vaikka niitä 80-vuotta, jotka Tainionkosken kirkko on tässä paikalla seisonut, on kirkon asema muuttunut kuitenkin paljon. Vertauskuvallisesti puhuttuna, kirkko ei ole enää samalla tavalla keskellä kylää. Kristillinen usko ja evankelis-luterilainen kirkko eivät enää ole itsestään selvyiksiä, jotka jokainen tuntee omikseen. Siksi meidän on nykyään osattava yhä selkeämmin kertoa ihmisille, miksi uskollamme on merkitystä, miksi kirkko on tärkeä, ja miksi niitä molempia kannattaa vaalia ja puolustaa. Ja se vaatii monesti rohkeutta.

Sellaista rohkeutta, kuin esimerkiksi sisäministeri Päivä Räsänen on osoittanut. Kristittynä ja poliitikkona Räsänen on joutunut moneen kertaan pohtimaan tämän päivän evankeliumin yhtä keskeistä aihetta, esivallan ja Jumalan suhdetta. Yksi aivan todellinen kysymys on, kumpaa meidän tulee ristiriita tilanteessa ennemmin totella, maallista lakia vai Jumalan käskyä, keisaria vai Jumalaa? Viime kesänä Räsänen puheessaan rohkaisi kristittyjä tottelemaan enemmän Jumalaa kuin ihmisiä. Tämän Raamatun opettaman ja kirkkomme allekirjoittaman totuuden julkilausumisesta sisäministeri joutui kantamaan raskaan taakan. Vasta eilen Yle uutisoi, että eduskunnan oikeusasiamiehen mukaan Räsänen puheesta tehdyt 40 kantelua olivat aiheettomia. Myös sisäministerinä on oikeus puhua kirkollisessa tilaisuudessa uskonnollisista arvoista ja opeista, vaikka se ei eri tavalla ajattelevia miellyttäisi.

Mutta on muistettava, ettei Räsänen eikä Raamattu meitä kehota rikkomaan Suomen lakia. Ei meidän tule pyrkiä tottelemattomuuteen maallista esivaltaa kohtaan, eikä meidän pidä tehdä itsestämme marttyyrejä. Paavali kehottaa meitä elämään rauhassa kaikkien kanssa, pyrkimään sopuun eikä hakemaan riitoja. Mutta jossain tulee raja vastaan, jota me kristittyinä emme voi ylittää. Jossain kohtaa emme enää voi joustaa. Jossain kohtaa on tehtävä valinta keisarin ja Jumalan välillä.

Meidän aikanamme kristityt tarvitsevat rohkeutta puolustaa esimerkiksi kristillistä käsitystä avioliitosta miehen ja naisen välisenä liittona. Kirkon ei tule antaa periksi kasvavalle paineelle muuttaa omaa käsitystään, vaikka esivalta niin tekisi ja yleinen mielipide sitä vaatisi. Taivaan kansalaisina kristittyjen on seurattava omaa perustuslakiaan, Jumalan sanaa, tässäkin kysymyksessä.

Fariseusten ja Herodeksen kannattajien odottaessa vastausta, Jeesus pyysi heitä ojentamaan denaarin kolikon. Sen aikaisista paikallisista kupari rahoista oli jätetty pois keisarin kuva, koska se olisi loukannut juutalaisia. Kuitenkin juutalaiset joutuivat käyttämään myös muualla painettuja, arvokkaampi hopea ja kulta kolikoita, joissa keisarin kuva komeili. Kuvan lisäksi kolikossa oli teksti ”Tiberius Caesar, jumalallisen Augustuksen poika.” Juutalaiset eivät voineet hyväksyä roomalaista keisarien palvontaa, johon tekstillä viitattiin. Kuitenkin heidän oli pakko käyttää näitä rahoja, sillä vain ne kelpasivat veron maksuun.

”Antakaa siis keisarille mikä keisarille kuuluu ja Jumalalle mikä Jumalalle kuuluu.” Jeesuksen antama vastaus onnistui välttämään molemmat kysymykseen viritetyt ansat. Esivallalle on maksettava verot, jotka sille kuuluu, mutta vain Jumala on palvomisen arvoinen, ei keisari. Jeesuksen kädessä oleva raha kuului verona keisarille, siinä oli hänen kuvansa. Mutta ihminen ja hänen elämänsä eivät kuulu keisarille vaan Jumalalle. Jumala on luomisessa pannut jokaiseen ihmiseen oman kuvansa, me olemme hänen omiaan. Jumalan kuvina, hänen ominaan meidän tulee palvoa ja palvella yksin Jumalaa, ylitse kaiken muun.

[Nouskaamme siis tunnustamaan yhdessä uskomme ja kuuliaisuutemme kolmiyhteiselle Jumalallemme.]